

Handleiding opsporing en ruiming explosieven Tweede Wereldoorlog

Gemeente Dordrecht

Afdeling Openbare Orde en Veiligheid
Definitief

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Explosievenonderzoek gemeente Dordrecht en gebruik risicokaart explosieven	5
3. Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden	6
3.1 Burgemeester	6
3.2 Ambtenaar Rampenbestrijding (ARB)	6
3.3 Explosievenopsporingsbedrijf (EOB)	6
3.4 Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK)	7
3.5 Explosieven Opruimings Dienst Defensie (EODD)	7
3.6 Gemeentelijke organisatie	7
3.7 Externen (niet-particulieren)	7
3.8 Externen (particulieren)	8
3.9 Hulpverleningsdiensten	8
3.10 Afdeling vergunningverlening en handhaving Milieudienst Zuid-Holland Zuid (MZH) ..	8
3.11 Bedrijfsbureau Stadsbeheer (SBH)	8
3.12 Afdeling Communicatie	8
3.13 Projectleiders, sectorcontrollers en SBC	9
4. Communicatie	9
4.1 Communicatiedoelstellingen	9
4.2 Doelgroepen communicatie	9
4.3 Uitgangspunten communicatiestrategie	10
4.3.1 Externe communicatie	10
4.3.2 Kernboodschap	10
4.3.3 Volgorde communicatie	11
4.3.4 Communicatiemomenten	11
4.3.5 Communicatiekanalen	11
4.3.6 Pers	11
4.4 Organisatie van de communicatie	11
5. Vergunningverlening en handhaving	13
6. Financiën	14
6.1 Particulieren	14
6.2 Niet-particulieren (privaat)	14
6.3 Gemeente	15
7. Raadplegen en beheer risicokaart explosieven en documenten	16
8. Overheidsinstanties	16
9. Spontane vondst explosieven	16
10. Vliegtuigwrakken	17
11. Risico's	18
11.1 Onrust	18
11.2 Misbruik gegevens	18
11.3 Waardedaling panden	18
11.4 Niet opvolgen van advies	19
11.5 Onbekendheid risicolocaties	19

Bijlage 1 Protocol geen spontane vondst explosieven.....	20
Bijlage 2 Stroomschema protocol geen spontane vondst explosieven	28
Bijlage 3 Richtlijn kosten probleemanalyse en detectie particulieren.....	31

1. Inleiding

De gemeente Dordrecht wordt met enige regelmaat geconfronteerd met de vondst of mogelijke aanwezigheid van niet-gedetoneerde explosieven uit de Tweede Wereldoorlog. Vanuit haar plicht om de openbare orde en veiligheid op haar grondgebied te waarborgen, heeft de gemeente onder andere een preventieve taak op het gebied van opsporing en ruiming van explosieven.

Om de preventieve taak waar te kunnen maken, heeft het College van Burgemeester en Wethouders besloten om een risicokaart explosieven te laten opstellen door een gecertificeerd explosievenopsporingsbedrijf. De afdeling Openbare Orde en Veiligheid treedt op als opdrachtgever voor de vervaardiging van de kaart. De risicokaart geeft op basis van een probleeminventarisatie een overzicht van locaties met een verhoogd risico op de aanwezigheid van explosieven. Indien werkzaamheden binnen risicovolle locaties plaats vinden, dan is een nader onderzoek wellicht noodzakelijk. Op basis van het vervolgonderzoek wordt bepaald of, en zo ja welke vervolgacties noodzakelijk zijn.

De gemeente is niet verantwoordelijk voor de aanwezigheid van explosieven op haar grondgebied. Zij is echter wel verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid. De gemeente voldoet in dit kader aan haar verantwoordelijkheid door het zo volledig en tijdig mogelijk informeren en adviseren van belanghebbenden over de mogelijke risico's en de te nemen maatregelen. De burgemeester verleent door ondertekening van projectplannen toestemming voor het verrichten van een opsporing en/of ruiming.

Wanneer een (rechts)persoon voornemens is om werkzaamheden (grondberoering) uit te voeren binnen een risicovolle locatie, dan creëert deze initiatiefnemer feitelijk een onveilige(re) situatie. Explosieven die in de grond liggen en niet worden beroerd, leveren in beginsel geen gevaar op. Door echter de grond te beroeren kan deze stabiele situatie nadelig worden beïnvloed. Uitgangspunt is dat de initiatiefnemer verantwoordelijk is voor het treffen van de nodige veiligheidsmaatregelen, inclusief bijbehorende kosten. Inzicht in de risicovolle locaties is hiervoor noodzakelijk. Indien de gemeente zelf als initiatiefnemer voor werkzaamheden optreedt of grondpercelen verkoopt, dan is zij de eerst verantwoordelijke.

Deze handleiding beschrijft hoe de gemeente en overige betrokkenen dienen om te gaan met de opsporing en ruiming van explosieven uit de Tweede Wereldoorlog binnen de gemeente Dordrecht. Het protocol en bijbehorend stroomschema met de te volgen werkwijze zijn als bijlagen opgenomen. Verder is een overzicht van werkwijzen binnen risicogebieden toegevoegd. Deze documenten dienen in combinatie met de risicokaart explosieven te worden gebruikt in de voorbereiding op projecten waarbij grondwerkzaamheden worden verricht.

2. Explosievenonderzoek gemeente Dordrecht en gebruik risicokaart explosieven

Een onderzoek naar explosieven vindt gefaseerd plaats. Naar aanleiding van de vermoedelijke aanwezigheid van explosieven wordt eerst een probleeminventarisatie uitgevoerd. Voor Dordrecht is de probleeminventarisatie reeds uitgevoerd voor de gehele gemeente, wat heeft geresulteerd in de risicokaart explosieven. De risicokaart is te raadplegen via FlexiGis, het gemeentelijke geografisch informatiesysteem, en de gemeentelijke website. Op de risicokaart zijn de locaties aangegeven met een verhoogd risico op de aanwezigheid van explosieven (risicogebieden). Naast risicogebieden zijn op de risicokaart verdachte en vrijgegeven gebieden weergegeven. Voor de verdachte gebieden heeft reeds een nadere probleemanalyse plaatsgevonden. Voor deze gebieden kan met een grotere zekerheid worden gesteld dat er een kans is op het aantreffen van explosieven. Voor de vrijgegeven gebieden heeft onderzoek plaatsgevonden dat heeft geresulteerd in een vrijwaring van aanwezigheid van explosieven tot een bepaalde diepte.

Het onderzoek probleeminventarisatie omvat het verzamelen en analyseren van (historisch) feitenmateriaal. Voor het verzamelen van feitenmateriaal worden archieven geraadpleegd, literatuur bestudeerd, luchtfoto's geïnterpreteerd en zo mogelijk getuigen gehoord. Op basis van de verzamelde feiten wordt een conclusie getrokken over de mogelijke aanwezigheid van explosieven. De noodzaak tot het uitvoeren van een nadere probleemanalyse binnen een risicogebied is afhankelijk van de uit te voeren werkzaamheden. In de bijlage is een tabel opgenomen met adviezen hoe om te gaan met werkzaamheden in risicovolle gebieden. Dit document is tevens te raadplegen via Mozaïk in de map OOV_explosieven Tweede Wereldoorlog.

In het onderzoek probleemanalyse worden alle relevante en locatiespecifieke omstandigheden in kaart gebracht, zoals de bodemstructuur en het naoorlogs gebruik van het onderzoeksgebied. Op basis van deze informatie en de historische feiten uit de probleeminventarisatie wordt de omvang van het explosievenprobleem bepaald in termen van de soort, hoeveelheid en verschijningsvorm van de vermoedde explosieven. Verder worden de grenzen van het van explosieven verdacht gebied vastgesteld. Op basis van een evaluatie van de risico's, in relatie tot de uit te voeren (grond-) werkzaamheden, wordt een conclusie getrokken over de noodzaak tot het opsporen en ruimen van explosieven. Het onderzoek probleemanalyse resulteert in een advies voor het vervolgtraject.

In de risicovolle gebieden binnen de gemeente Dordrecht kunnen oppervlakkige grondwerkzaamheden worden uitgevoerd. In grond, welke na de Tweede Wereldoorlog al is beroerd, kunnen grondwerkzaamheden plaatsvinden mits deze werkzaamheden geen bepaalde versnelling van de achtergrondtrilling van de bodem veroorzaken.

3. Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden

3.1 Burgemeester

De burgemeester is verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid binnen de gemeente Dordrecht. Om aan deze verantwoordelijkheid invulling te kunnen geven, dient de burgemeester tijdig en volledig te worden geïnformeerd en geadviseerd door de ambtenaar rampenbestrijding (ARB, zie 3.2). Hiervoor dient er vooraf, dus voordat opsporing of ruiming plaatsvindt, door de opdrachtgever van de werkzaamheden (via de ARB) een ondertekend projectplan te worden voorgelegd aan de burgemeester. De burgemeester verleent door ondertekening van de projectplannen toestemming voor het verrichten van een opsporing en/of ruiming. Nadat de werkzaamheden zijn uitgevoerd, dienen de resultaten door middel van de definitieve rapportages te worden teruggekoppeld aan de burgemeester (via de ARB) door de opdrachtgever van de werkzaamheden.

De burgemeester kan op basis van artikel 175 gemeentewet (bouw)werkzaamheden verhinderen c.q. staken indien deze werkzaamheden een direct gevaar voor de openbare orde en veiligheid op kunnen leveren. Hier zal een advies van de gemeente aan de initiatiefnemer van werkzaamheden aan vooraf zijn gegaan met betrekking tot de uit te voeren activiteiten.

Indien een aangetroffen explosief niet ter plaatse onschadelijk kan worden gemaakt, wijst de burgemeester een vernietigingslocatie aan binnen de gemeente. Over de ruiming dient vooraf te worden gecommuniceerd met omwonenden, pers en overige belanghebbenden. De burgemeester neemt op basis van een advies het besluit omtrent de te volgen communicatiestrategie.

3.2 Ambtenaar Rampenbestrijding (ARB)

De ARB adviseert de burgemeester en de gemeentelijke afdelingen/sectoren die worden geconfronteerd met de (mogelijke) aanwezigheid van explosieven. De ARB kan op aanvraag adviseren over de risicokaart explosieven, het offertetraject voor het uitvoeren van explosievenonderzoek, geldende wet- en regelgeving, declaraties van kosten bij het ministerie van BZK, beoordeling van rapportages, ruiming van explosieven en advisering aan de burgemeester.

De burgemeester ontvangt via de ARB van de opdrachtgever vooraf, dus voordat opsporing of ruiming plaatsvindt, een ondertekend projectplan. De ARB beoordeelt de projectplannen op basis van de Beoordelingsrichtlijn Opsporen Conventionele Explosieven (BRL-OCE) en adviseert vervolgens de burgemeester. Nadat opsporing en/of ruiming hebben plaatsgevonden, dienen de definitieve rapportages hiervan door de opdrachtgever te worden opgestuurd naar de ambtenaar rampenbestrijding. De burgemeester ontvangt via de ARB wederom de rapportages, vergezeld van een advies over eventuele vervolgacties. Op deze wijze is tevens geborgd dat de ARB een overzicht heeft van activiteiten op het gebied van opsporing en ruiming van explosieven binnen de gemeente.

De ARB draagt er zorg voor dat jaarlijks (vóór 1 maart van het volgende jaar) een aanvraag voor een bijdrage in de kosten voor opsporing en ruiming uit het gemeentefonds wordt ingediend bij het ministerie van BZK (zie 3.13 en 6.3). Voorwaarde is dat de ARB vóór 1 december van het lopende jaar de juiste en volledige gegevens aangeleverd krijgt van de betrokken projectleiders.

3.3 Explosievenopsporingsbedrijf (EOB)

De functie van het EOB is tweeledig: enerzijds uitvoerend en anderzijds adviserend aan de gemeente. Tot de uitvoering behoort het verrichten van onderzoek naar de (vermoedelijke) aanwezigheid van explosieven en het assisteren van de Explosieven Opruimings Dienst Defensie (EODD) bij een eventuele ruiming. Bij zowel de opsporing als een ruiming is een wettelijk voorgeschreven projectplan noodzakelijk, dat het EOB opstelt. De betrokken gemeentelijke afdeling(en) zorgt via de ARB voor ondertekening door de burgemeester.

Na een opsporing of ruiming wordt door het EOB een rapportage opgesteld en ter beschikking gesteld aan de opdrachtgever. Verder kan het EOB zorgdragen voor de aanvraag van de benodigde vergunningen en ontheffingen en het samenstellen van een projectteam t.b.v. een ruiming. Het EOB adviseert de gemeente over de gevaarszetting per situatie, de wijze van optreden, het opstellen van een communicatieplan en de benodigde (schade)verzekeringen.

3.4 Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK)

Gemeenten kunnen onder bepaalde voorwaarden voor een vergoeding vanuit het gemeentefonds in aanmerking komen voor de kosten van opsporing en ruiming van explosieven. BZK stelt de voorwaarden vast en bepaalt of er wordt overgegaan tot uitkering. De voorwaarden betreffen zowel procedurele voorschriften als bepalingen over de kosten die voor vergoeding in aanmerking komen. Zie voor nadere informatie paragraaf 6.3.

3.5 Explosieven Opruimings Dienst Defensie (EODD)

De EODD is verantwoordelijk voor de ruiming van een aangetroffen explosief. In overleg met de EODD zal het explosievenopsporingsbedrijf een plan van aanpak opstellen voor de ruiming. In het plan wordt onder andere aandacht besteed aan gevaarszetting, (on)mogelijkheden voor het vervoeren van het explosief, mogelijke vernietigingslocaties en bereikbaarheidsgegevens van bijvoorbeeld de hulpdiensten.

3.6 Gemeentelijke organisatie

Een groot aantal onderdelen van de gemeente kan in voorbereiding op of tijdens uitvoering van (grond)werkzaamheden worden geconfronteerd met de noodzaak tot opsporing en eventuele ruiming van explosieven. Dit geldt ook voor de verkoop van percelen die in gemeentelijk eigendom zijn. Deze gemeentelijke onderdelen worden beschouwd als initiatiefnemer van de werkzaamheden. Zij dragen daarmee tevens de kosten voor opsporing en eventuele ruiming van explosieven en zij zijn verantwoordelijk voor het naleven van het protocol met de te volgen werkwijze. Externe partijen, bijvoorbeeld projectontwikkelaars, bouwbedrijven en andere overheden, dienen voor aanvang van de werkzaamheden door de betrokken gemeentelijke afdeling op het te volgen protocol te worden gewezen. De burgemeester verleent door ondertekening van de projectplannen toestemming voor het verrichten van een opsporing en/of ruiming. Gemeentelijke afdelingen dienen deze plannen via de ARB aan de burgemeester ter beschikking te stellen.

Voordat werkzaamheden plaatsvinden, raadplegen gemeentelijke onderdelen eerst de risicokaart explosieven. Indien de werkzaamheden plaatsvinden binnen risico-, verdacht of vrijgegeven gebied, dan moet contact worden opgenomen met de ARB voor advies over de betreffende locatie.

3.7 Externen (niet-particulieren)

Het is mogelijk dat een projectontwikkelaar of een rijksoverheidsdienst zelfstandig projecten realiseert in risico-, verdacht of vrijgegeven gebieden binnen de gemeente Dordrecht. Hierbij zal echter vrijwel altijd sprake zijn van contacten met gemeentelijke (vak)afdelingen). De externe initiatiefnemer wordt door de gemeente geïnformeerd over de mogelijke aanwezigheid van explosieven bij de aanvraag van de benodigde vergunningen. Verder zal een betrokken gemeentelijke afdeling al dan niet in samenspraak met de ARB nadere informatie verstrekken tijdens overleggen. De externe initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het laten uitvoeren van nader onderzoek, inclusief de hieruit voortkomende kosten. De gemeente blijft bij de opsporings- en ruimingsactiviteiten betrokken in verband met de openbare orde en veiligheid en vanuit haar adviesrol.

De externe initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het ter beschikking stellen van projectplannen aan de ARB ten behoeve van advisering aan en ondertekening door de burgemeester.

3.8 Externen (particulieren)

De inwoners van Dordrecht worden geïnformeerd over het ondernemen van activiteiten in risicovol gebied en de bijbehorende handelingsperspectieven. Informatie en advies worden onder andere verstrekt door MZHZ bij de aanvraag van een bouw-, sloop-, of kapvergunning (indien vereist) en via de website van de gemeente Dordrecht. Inwoners worden geacht het gegeven advies op te volgen om eventuele risicovolle situaties zoveel mogelijk te vermijden. De burgemeester verleent door ondertekening van de projectplannen toestemming voor het verrichten van een opsporing en/of ruiming. Particulieren dienen deze plannen via MZHZ ter beschikking te stellen aan de burgemeester.

3.9 Hulpverleningsdiensten

Brandweer, politie, ambulancedienst en de regionale meldkamer worden betrokken bij de voorbereidingen op en tijdens een ruiming van explosieven. Gemeente en hulpverleningsdiensten overleggen over de coördinatiestructuur op de dag van de ruiming. Een mogelijkheid is om gebruik te maken van de overlegstructuur die wordt gehanteerd tijdens (grootschalige) incidenten (GRIP-structuur). De exacte taakverdeling tussen de aanwezige hulpdiensten, gemeente en overige partijen wordt vastgesteld, uitgevoerd en geëvalueerd. De gemeente is verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid tijdens een ruiming. Zij heeft een prominente taak tijdens de voorbereidingen en nase.

De hulpverleningsdiensten worden door de ARB op de hoogte gebracht van de risicokaart explosieven.

3.10 Afdeling vergunningverlening en handhaving Milieudienst Zuid-Holland Zuid (MZH)

Op aanvraag en onder bepaalde voorwaarden verleent MZH bouw-, sloop- en kapvergunningen. MZH raadpleegt bij een vergunningaanvraag de risicokaart explosieven of er groundbewerkingen plaats zullen vinden binnen een risico-, verdacht of vrijgegeven gebied. MZH zal in haar correspondentie de aanvrager op de hoogte stellen van het mogelijke risico en adviseren om nader onderzoek uit te laten voeren voordat met de werkzaamheden wordt begonnen. Voor nader advies kan MZH contact opnemen met de ARB.

3.11 Bedrijfsbureau Stadsbeheer (SBH)

Het Bedrijfsbureau SBH stelt de meest actuele versie van de risicokaart explosieven beschikbaar via Flexi-GIS, het geografisch informatiesysteem dat door medewerkers van de gemeente Dordrecht en MZH aangevraagd kan worden bij het Bedrijfsbureau. De procedure van het actualiseren van de risicokaart wordt beschreven in hoofdstuk 7.

3.12 Afdeling Communicatie

In de preventieve fase adviseert de afdeling communicatie de ARB en de burgemeester over de inhoud en wijze van communiceren naar interne en externe betrokkenen. In hoofdstuk 4 wordt hier nader aandacht aan besteed.

Voor, tijdens en na een ruiming van een explosief is het van groot belang dat de gemeente op een duidelijke wijze communiceert met alle betrokkenen. Speciale aandacht dient hierbij uit te gaan naar omwonenden en de pers. De afdeling communicatie zal door de gemeentelijk initiatiefnemer van de grondwerkzaamheden of de dienstdoende ARB worden geïnformeerd. Essentieel is de betrokkenheid van de burgemeester, al dan niet via de bestuursvoorlichter.

3.13 Projectleiders, sectorcontrollers en SBC

Om in aanmerking te komen voor een bijdrage uit het gemeentefonds dient de ARB jaarlijks vóór 1 maart van het volgend kalenderjaar een overzicht te leveren aan BZK van projecten die in dat jaar binnen risico-, verdacht of vrijgegeven (tot op zekere diepte) gebieden plaatsvinden. Bij het overzicht van de projecten dient een prognose te worden geleverd van de kosten voor opsporing en ruiming van explosieven. De projectleiders leveren vóór 1 december van het lopende jaar de benodigde informatie aan bij de ARB. In samenspraak met het SBC zorgen de sectorcontrollers voor het terugvloeien van de toegekende bijdrage uit het gemeentefonds naar de betreffende projecten (zie paragraaf 6.3).

4. Communicatie

In dit hoofdstuk wordt een samenvatting gegeven van het communicatieplan, dat als bijlage is opgenomen. Voor specifieke gegevens, zoals de in te zetten communicatiemiddelen per doelgroep, wordt verwezen naar het communicatieplan.

4.1 Communicatiedoelstellingen

De algemene communicatiedoelstellingen zijn dat initiatiefnemers van grondwerkzaamheden:

- op de hoogte zijn van het risico dat zich binnen de gemeente Dordrecht niet-gedetoneerde explosieven in de grond kunnen bevinden;
- weten dat zij bij de gemeente via de risicokaart explosieven WOI op de website en via publieksnummer 14 078 eerst advies moeten inwinnen over het risicobeeld van de betreffende locatie voordat grondwerkzaamheden worden uitgevoerd;
- weten dat zij eerst nader onderzoek moeten laten verrichten voordat grondwerkzaamheden plaatsvinden binnen risicovol gebied (eigen verantwoordelijkheid);
- op de hoogte zijn van de te nemen vervolgstappen;
- weten op welke wijze nadere informatie kan worden ingewonnen: via 14 078 van het Klant Contact Centrum, via Bureau Antwoord, via vergunningaanvraag Milieudienst of via ambtenaar rampenbestrijding.

4.2 Doelgroepen communicatie

De volgende doelgroepen zijn te onderscheiden:

Interne doelgroepen:

- bestuurders;
- sectoren
- afdelingen
- gemeenteraad
- Milieudienst,
- etc.

Externe doelgroepen:

- Inwoners van Dordrecht;
- Media;
- Overige externe partijen zoals projectontwikkelaars, ProRail, grote aannemers, andere overheden zoals Rijkswaterstaat, Waterschap en hulpdiensten;

4.3 Uitgangspunten communicatiestrategie

De uitgangspunten voor de communicatiestrategie zijn uitgewerkt in de volgende paragrafen.

4.3.1 Externe communicatie

Het gemeentebestuur is verantwoordelijk voor de informatieverstrekking over de mogelijke risico's waar mensen mee geconfronteerd kunnen worden binnen de gemeente (Wet Rampen en Zware Ongevallen, art. 10b, lid 1). Het bestuur is dus verplicht informatie te verschaffen over gebieden waar zich mogelijk explosieven bevinden. De wet geeft niet aan op welke wijze deze informatieplicht ingevuld dient te worden.

De gemeente Dordrecht maakt de risicokaart explosieven, en daarmee de risicolocaties binnen de gemeente, bekend. In de externe communicatie wordt aangegeven dat er mogelijk explosieven in de grond aanwezig kunnen zijn, maar dat er geen direct gevaar is.

Belangrijk te vermelden in de communicatie is:

- dat reguliere werkzaamheden, zoals het omspitten van tuinen, geen gevaar oplevert. Handelingen, waarbij meer ingrijpende grondberoering plaatsvindt, zijn bijvoorbeeld het plaatsen van een aanbouw of aanleggen van een vijver. Voordat deze werkzaamheden worden verricht, moet eerst informatie over de risicokaart explosieven WOII worden ingewonnen via 14 078 of de site (Bureau Antwoord);
- het risicogebied steeds kleiner wordt, omdat er voortdurend onderzoek wordt gedaan. De risicokaart wordt regelmatig geactualiseerd;
- in hoeverre de verantwoordelijkheid van de gemeente reikt: de gemeente is niet verantwoordelijk voor de kosten van vervolgonderzoek op initiatief van burger/externe partij. De kosten voor vervolgonderzoek komen voor rekening van de burger/externe partij.
- Dat de gemeente bij de vondst van een explosief in opdracht van een particulier de kosten voor de ruiming draagt;
- dat bewoners de gemeente of politie waarschuwen als zij verdachte figuren (hobbyisten) zien zoeken naar explosieven.

4.3.2 Kernboodschap

Openheid is, gezien de mogelijke risico's, essentieel in de communicatie. Voorkomen moet worden dat informatie verkeerd uitgelegd of gebruikt wordt en dat geruchten ontstaan. Daarom is het belangrijk vooraf een kernboodschap te formuleren die duidelijk is en slechts op één manier is uit te leggen.

Voorbeeld interne boodschap:

Wilt u grondwerkzaamheden gaan verrichten? Kijk eerst op de risicokaart explosieven Wereld Oorlog II of u in een risicogebied zit.

Meer informatie vindt u:

- FlexiGis: onderzoek explosieven;
- Mozaïk: map OOV explosieven Tweede Wereldoorlog;
- Afdeling OOV: ambtenaar rampenbestrijding

Voorbeeld externe boodschap:

Wilt u grondwerkzaamheden gaan verrichten, zoals het aanleggen van een vijver of het plaatsen van een aanbouw? Kijk eerst op de risicokaart explosieven of u in een risicogebied zit..

*De risicokaart en aanvullende informatie vindt u op:
www.dordtveilig.nl of telefoonnummer 14 078.*

4.3.3 Volgorde communicatie

Interne doelgroepen worden zo spoedig mogelijk geïnformeerd om ervoor te zorgen dat de gemeente Dordrecht zelf op de juiste wijze handelt met betrekking tot explosieven. Door gebruik te maken van interne communicatiekanalen kan relatief snel en zonder kosten worden bereikt dat interne betrokkenen bekend worden met de te volgen werkwijze.

Na ambtelijke en bestuurlijke accordering worden de inwoners, de pers en de overige externe partijen gelijktijdig geïnformeerd.

In het communicatieplan (bijlage) worden de te gebruiken communicatiemiddelen weergegeven.

4.3.4 Communicatiemomenten

Communiceer regelmatig over de risico's van explosieven en de bijbehorende handelswijze. Natuurlijke communicatiemomenten zijn bijvoorbeeld de afronding van onderzoeken naar explosieven. Op deze wijze blijft de risicokaart bij alle genoemde doelgroepen op het netvlies staan en worden zij herinnerd aan de bijbehorende werkwijze.

4.3.5 Communicatiekanalen

Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande communicatiekanalen. Reden hiervoor is bekendheid met de effecten, planning en kosten van de kanalen.

4.3.6 Pers

Inhoudelijke vragen van de pers worden door de ARB beantwoord. Voor bestuurlijk-politieke vragen wordt de pers doorverwezen naar de voorlichter van de burgemeester.

4.4 Organisatie van de communicatie

De ambtenaar rampenbestrijding (ARB) is regisseur van het proces met betrekking tot explosieven, inclusief de bijbehorende communicatie. De voorlichter van de burgemeester wordt, indien noodzakelijk, door de ARB op de hoogte gesteld over ontwikkelingen met betrekking tot explosieven.

Regie op de interne en externe communicatie is belangrijk, evenals eisen aan de kwaliteit van de communicatie. Tijdig, juist en volledig informeren, anticiperen op ontwikkelingen en deze vertalen naar communicatieactiviteiten, vereist een goede organisatie van de communicatie. Daarom worden er twee niveaus onderscheiden:

1. Strategisch/tactisch: aansturing van het communicatieproces, de bewaking en afstemming en het signaleren van ontwikkelingen en deze doorvertalen naar communicatieactiviteiten. Het adviseren aan het hoofd OOV en de ambtenaar rampenbestrijding door de medewerker communicatie maakt hier onderdeel van uit;
2. Operationeel: betreft de uitvoering van de communicatieactiviteiten zoals het schrijven van teksten en productiebegeleiding van mailings.

Een overzicht van de te gebruiken communicatiemiddelen, inclusief bijbehorende begroting, is opgenomen in het communicatieplan.

5. Vergunningverlening en handhaving

Bij bepaalde werkzaamheden is het verplicht om één of meerdere vergunningen aan te vragen. Te denken valt aan een bouw-, sloop- en/of kapvergunning. Indien werkzaamheden binnen risico-, verdacht of vrijgegeven (tot op zekere diepte) gebied plaatsvinden, dan zal de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) de aanvrager hiervan op de hoogte stellen. Verder wordt door OZHZ één van de volgende adviezen in de correspondentie en vergunningen opgenomen:

1. Laat een probleemanalyse uitvoeren door een explosievenopsporingsbedrijf;
2. Laat een opsporing uitvoeren door een explosievenopsporingsbedrijf;
3. Neem contact op met de ambtenaar rampenbestrijding (ARB) van de afdeling Openbare Orde en Veiligheid.

Ad 1

Advies 1 wordt afgegeven indien grondwerkzaamheden worden uitgevoerd binnen risicogebied. Gebieden waar op basis van een probleeminventarisatie is vastgesteld dat er explosieven aanwezig kunnen zijn, worden op de risicokaart explosieven weergegeven als risicogebied. Resultaat van de probleemanalyse is een uitspraak of opsporing noodzakelijk is.

Ad 2

Advies 2 wordt afgegeven indien voor de betreffende risicovolle locatie reeds een probleeminventarisatie en -analyse heeft plaatsgevonden. Deze gebieden worden op de risicokaart explosieven weergegeven als verdacht gebied. Resultaat van de opsporing is een uitspraak of ruiming noodzakelijk is.

Ad 3

Advies 3 wordt afgegeven indien voor de betreffende locatie reeds een afgerond onderzoek heeft plaatsgevonden. Deze gebieden worden op de risicokaart explosieven weergegeven als vrijgegeven gebied. Door de ARB van de afdeling Openbare Orde en Veiligheid kan aangegeven worden tot welke diepte eerder onderzoek heeft plaatsgevonden.

De adviezen kunnen niet als bindende voorwaarde in een vergunning worden opgenomen, waardoor de mogelijkheden tot handhaving zeer beperkt zijn. Verder zijn veel werkzaamheden niet vergunningplichtig.

De afdeling V&H beschikt over een overzicht van de bij de gemeente Dordrecht bekende explosievenopsporingsbedrijven. De toetsers van de vergunningaanvraag baseren hun advies op de risicokaart explosieven. Bij vragen of onduidelijkheden kan door de toetsers contact worden opgenomen met de ARB.

Bij het verlenen van ontheffing van het bestemmingsplan dient een bredere belangenafweging plaats te vinden. Het onderdeel aanwezigheid explosieven kan in dat geval onderdeel van deze beoordeling uit maken.

6. Financiën

In de inleiding is reeds vermeld dat een initiatiefnemer (zowel gemeentelijk als extern) van grondwerkzaamheden in een risicogebied verantwoordelijk is voor het laten uitvoeren van vervolgonderzoek (probleemanalyse en/of detectie) en eventuele ruiming van explosieven. Het is de keuze van de initiatiefnemer om werkzaamheden in een risicovol gebied uit te voeren, waardoor de bestaande, stabiele situatie wordt gewijzigd. Om risico's zoveel mogelijk te beperken, informeert en adviseert de gemeente de initiatiefnemers.

Private, externe partijen (particulieren en niet-particulieren) kunnen een bijzondere positie innemen, die nader wordt toegelicht in de paragrafen 6.1 en 6.2. Indien de gemeente initiatiefnemer is van grondwerkzaamheden, dan kan een beroep worden gedaan op een suppletie uit het gemeentefonds. Een toelichting is opgenomen in paragraaf 6.3.

6.1 Particulieren

Particulieren zijn over het algemeen minder draagkrachtig dan organisaties en overheden. Als een particulier op advies van de gemeente opdracht geeft aan een explosievenopsporingsbedrijf om een vervolgonderzoek uit te voeren, dan kunnen de financiële consequenties groot zijn als een (vermoedelijk) explosief benaderd en geruimd moet worden. De gemeente komt particulieren hierin tegemoet door de kosten voor een eventuele ruiming te dragen. Particulieren dragen zelf de kosten van een probleemanalyse en/of detectie, aangezien zij de keuze maken om de bestaande stabiele situatie in het risicogebied te wijzigen door grondwerkzaamheden uit te voeren. Een indicatie van de kosten waar particulieren mee geconfronteerd kunnen worden, is in bijlage 4 toegevoegd.

Het financiële risico voor de gemeente is beperkt aangezien de kosten van een ruiming voor 70% kunnen worden gedeclareerd bij het ministerie van BZK (zie paragraaf 6.3). Bovendien is de kans op het daadwerkelijk aantreffen van explosieven in bebouwd gebied beperkt gezien het grondgebruik in de voorgaande jaren. Verder dient zoveel mogelijk voorkomen te worden dat een particulier het advies tot het laten uitvoeren van een vervolgonderzoek niet opvolgt om financiële redenen. Indien een particulier zonder vervolgonderzoek toch werkzaamheden (laat) uitvoeren, dan kan het zijn dat hierbij een explosief "spontaan" wordt aangetroffen. Op dat moment is er sprake van een mogelijk gevaarlijke situatie. De gemeente is dan verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid en zal de kosten voor een ruiming moeten dragen.

6.2 Niet-particulieren (privaat)

Private partijen, zoals projectontwikkelaars, treden geregeld op als initiatiefnemer voor werkzaamheden binnen risicogebieden. Deze ondernemingen zijn verantwoordelijk voor het laten uitvoeren van een vooronderzoek en een eventuele ruiming, inclusief de hieruit volgende kosten. Uitgangspunt is dat de gemeente hiervoor geen kosten draagt. Ondernemingen dienen deze kosten in hun projectbegrotingen op te nemen.

Er is echter geregeld sprake van samenwerkingsverbanden tussen de gemeente en private partijen. Indien er sprake is van meerdere initiatiefnemers, dan kunnen in onderling overleg afspraken over de verdeling van de kosten worden gemaakt. De gemeente heeft een bijzondere positie, onder andere wanneer zij eigenaar is van de grond binnen een risicolocatie. Bovendien vertegenwoordigt de gemeente het algemeen belang en zij dient aan haar zorgplicht voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid te voldoen. Dit kan in de praktijk tot gevolg hebben dat de gemeente ervoor kiest de kosten voor opsporing en ruiming van explosieven (grotendeels) te bekostigen, ook wanneer zij slechts één van de initiatiefnemers is. Hier dient rekening mee te worden gehouden in de aanvraag van budgetten door gemeentelijke afdelingen voor de uitvoer van projecten.

6.3 Gemeente

Indien de gemeente als initiatiefnemer voor werkzaamheden in risicogebieden optreedt, dan kan zij een beroep doen op een tegemoetkoming in de kosten voor opsporing en ruiming van explosieven (Wet Rampen en Zware Ongevallen, art. 25, lid 3). Gemeenten dienen de kosten, die zij in het volgende jaar zullen maken, op te nemen in een raadsbesluit. De ARB van de afdeling Openbare Orde en Veiligheid zal hiervoor jaarlijks vóór 1 november de benodigde gegevens van projectleiders moeten ontvangen van de projecten die in het volgend jaar binnen risicolocaties worden uitgevoerd. Indien hier aan is voldaan zal de ARB een explosievenopsporingsbedrijf verzoeken een kostenraming te geven van de te verwachten kosten. Deze gegevens worden vervolgens verwerkt in een raadsbesluit en vóór 1 maart van het volgende jaar door de ARB ingediend bij BZK. Het raadsbesluit gaat samen met een verzoek om een bijdrage uit het gemeentefonds.

Uit het raadsbesluit moet blijken dat opsporing en ruiming uit veiligheidsoverwegingen noodzakelijk is en welke uitgaven hiermee gepaard gaan. Vervolgens zal, indien aan de voorwaarden van BZK is voldaan, een suppletie van 70% van de aangegeven kosten uit het gemeentefonds worden verstrekt. Een indicatie van de noodzaak tot opsporing en ruiming, inclusief de bijbehorende kosten, wordt gegeven door een explosievenopsporingsbedrijf.

Gemeentelijke projectleiders dienen in hun projectbegroting voor 100% de verwachte kosten voor opsporings- en ruimingswerkzaamheden op te nemen. Een nauwkeurigere inschatting van de kosten per project kan op aanvraag worden gegeven door een explosievenopsporingsbedrijf. De terug te ontvangen suppletie, 70% van de verwachte kosten, dient te worden opgenomen als dekking uit de algemene middelen. Het SBC zorgt in samenspraak met de sectorcontrollers dat de sectoren en afdelingen 70% van de geraamde kosten per project terug ontvangen.

7. Raadplegen en beheer risicokaart explosieven en documenten

De risicokaart is binnen de gemeentelijke organisatie te raadplegen via FlexiGis in de map Onderzoek Explosieven (aanvinken risicogebied, verdacht gebied en vrijgegeven gebied). Voor externen is de risicokaart raadpleegbaar via de gemeentelijke website. Om over FlexiGis te kunnen beschikken dient een aanvraag te worden ingediend bij het Bedrijfsbureau van de sector Stadsbeheer (SBH). Naar aanleiding van een opsporing en/of ruiming kan met zekerheid worden gesteld dat een voormalige risico- of verdacht gebied tot op een bepaalde diepte explosieven-vrij is. Om zorg te dragen voor een actuele risicokaart, wordt de volgende procedure gevolgd:

- De initiatiefnemer van de grondwerkzaamheden c.q. de opdrachtgever voor het explosievenonderzoek levert Saricon BV digitale gegevens (shape-files) aan met betrekking tot het gebied waar het onderzoek heeft plaatsgevonden;
- De initiatiefnemer laat het explosievenopsporingsbedrijf Saricon B.V. de risicokaart actualiseren op eigen kosten. Geschatte kosten zijn € 95,- per uur, 1 uur verwerkingstijd per project (mits gegevens ontvangen als shape-files);
- De ARB ontvangt de geactualiseerde risicokaart op CD-ROM en stelt deze ter beschikking aan het Bedrijfsbureau SBH;
- Bedrijfsbureau SBH plaatst de geactualiseerde risicokaart op Flexi-GIS.

Alle relevante documenten met betrekking tot de opsporing en ruiming van explosieven worden beschikbaar gesteld op Mozaik in de map OOV_explosieven Tweede Wereldoorlog en via de gemeentelijke website. De documenten worden beheerd door de ARB, werkzaam bij de afdeling Openbare Orde en Veiligheid.

8. Overheidsinstanties

Naast de gemeente, private organisaties en particulieren kunnen ook Rijkswaterstaat, Waterschap Hollandsche Delta en de provincie Zuid-Holland als initiatiefnemer voor (grootschalige) projecten optreden. Te denken valt aan de aanleg van (snel)wegen, dijkverzwaringen en de ontwikkeling van recreatiegebieden. Deze overheidsinstanties zijn verantwoordelijk voor het inschakelen van een explosievenopsporingsbedrijf, het treffen van noodzakelijke veiligheidsmaatregelen (inclusief kosten) en het informeren van de gemeente Dordrecht. De gemeente i.c. de burgemeester dient op de hoogte te zijn van activiteiten die de openbare orde en veiligheid kunnen beïnvloeden. Projectplannen voor opsporing en ruiming dienen dan ook te allen tijde (via de ARB) door de burgemeester te worden geaccordeerd. Rijkswaterstaat, waterschap en provincie worden geïnformeerd over de risicokaart explosieven.

9. Spontane vondst explosieven

Ondanks de beschikbaarheid van de risicokaart explosieven en de bijbehorende informatie blijft het mogelijk dat een explosief wordt aangetroffen zonder dat een vooronderzoek heeft plaatsgevonden. Indien een explosief spontaan wordt aangetroffen, dan is er per definitie sprake van een gevaar voor de openbare orde en veiligheid. Ruiming dient per definitie plaats te vinden. De wijze van handelen wordt binnenkort opgenomen in het protocol "spontane vondst explosieven", dat te vinden zal zijn op Mozaik in de map OOV_explosieven Tweede Wereldoorlog.

10. Vliegtuigwrakken

Indien een vliegtuigwrak wordt aangetroffen of er is een vermoeden van de aanwezigheid van een verongelukt vliegtuig, dan gelden een aantal specifieke procedures en wetten.

Vliegtuigwrakken die zich onder de grond dan wel op de zeebodem bevinden, worden door de Rijksoverheid conform internationale verdragen beschouwd als veld- dan wel zeemansgraf en daarom in beginsel onberoerd gelaten. De identiteit van de bemanningsleden is in veel gevallen niet bekend. In de vliegtuigwrakken zijn meestal explosieven aanwezig. Ook buiten de vliegtuigwrakken liggen op veel plaatsen nog explosieven en kunnen stoffelijke resten worden aangetroffen. Ten slotte kunnen zich in de vliegtuigwrakken radioactieve stoffen bevinden, zoals (met name) radioactieve aanwijsinstrumenten, en hechtgebonden asbest zoals remvoering, brandwerend koord, doek en pakkingmateriaal.

De beslissingsbevoegdheid voor het al dan niet laten uitvoeren van bergingen van wrakken en / of stoffelijke resten berust bij het college van B&W. Overwegingen die hierbij een rol spelen zijn openbare orde en veiligheid, algemeen belang, volksgezondheid en piëteit ten aanzien van nabestaanden en gesneuvelden. De Rijksoverheid voert hierbij een ondersteunend beleid door bij een beslissing van het college om tot berging over te gaan, de bergingsdiensten van het ministerie van Defensie in principe kosteloos aan het gemeentebestuur ter beschikking te stellen. Om de zorgvuldigheid van de berging te waarborgen en invulling te geven aan de Verdragen van Geneve, geschiedt de daadwerkelijke berging van vliegtuigwrakken onder verantwoordelijkheid van de Stafofficier Vliegtuigberging (SOVB) van het Logistiek Centrum Woensdrecht van de Defensie Materieel Organisatie.

Om invulling te geven aan relevante overeenkomsten met de Verenigde Staten, het Gemenebest en Duitsland inzake de overdracht van stoffelijke resten, is de berging en identificatie van stoffelijke resten uitsluitend voorbehouden aan de Bergings- en Identificatiedienst Koninklijke Landmacht (BIDKL). De BIDKL maakt deel uit van de Gravendienst van het Opleidings- en Trainingscentrum Logistiek te Soesterberg.

Voor het opsporen en verzamelen van radioactieve stoffen kan de Stralingsbeschermingdienst Defensie, of een externe instantie die op grond van de Kernenergiewet bevoegd is dergelijke werkzaamheden te verrichten, worden ingeschakeld. Zij wordt door de initiatiefnemer of ARB ingeschakeld. De SOVB beschikt over een autorisatie van het Bureau Autorisatie en Registratie Kernenergiewet.

Voor het opsporen en verzamelen van asbesthoudende stoffen kan de Deskundig Toezichthouder Asbest (DTA) van het ministerie van Defensie, of een externe instantie die op grond van het Asbestbesluit bevoegd is dergelijke handelingen te verrichten, worden ingeschakeld door de initiatiefnemer of ARB. Tevens is de SOVB in het bezit van de DTA-bevoegdheid en mag als zodanig het plan van aanpak en werkplan (voor de verwijdering van het asbest) samenstellen en voorbereiden en de bijbehorende vergunning aanvragen bij de desbetreffende gemeente.

11. Risico's

De beschikbaarheid van informatie over risicolocaties leidt tot de verplichting voor de gemeente om hierover te communiceren naar burgers, pers, overheden en gemeentelijke gebruikers (zie paragraaf 4.3.1). De gemeente verschaft informatie en advies om risicovolle situaties zoveel mogelijk te vermijden. Op deze wijze kan tevens de juistheid van informatie worden gecontroleerd. Ondanks deze inspanningen zijn er een aantal risico's te benoemen. Dit houdt niet in dat de gemeente verantwoordelijk kan worden gehouden voor de hieruit resulterende (nadelige) gevolgen. Tot op heden zijn er binnen en buiten Dordrecht slechts enkele voorvallen bekend die betrekking hebben op onderstaande aandachtspunten. Naar verwachting is de kans op het daadwerkelijk voordoen van onderstaande gevolgen in de toekomst dan ook gering.

11.1 Onrust

Er kan onrust ontstaan bij externe partijen, zoals bij de inwoners van Dordrecht, als informatie bekend wordt over locaties met een verhoogd risico op de aanwezigheid van explosieven. Om dit zoveel mogelijk te ondervangen wordt informatie verstrekt over de risicokaart explosieven, het risicobeeld en de handelingsperspectieven. Belangrijk is om duidelijk aan te geven dat reguliere werkzaamheden, zoals het werken in tuinen, geen gevaar opleveren. Op deze wijze wordt getracht te voorkomen dat informatie onjuist wordt geïnterpreteerd en gebruikt, waardoor onrust kan ontstaan.

11.2 Misbruik gegevens

Er zijn voorvallen bekend waarbij hobbyisten binnen risicogebieden actief op zoek zijn gegaan naar explosieven. Dit kan leiden tot potentieel gevaarlijke situaties. Om dit zoveel mogelijk tegen te gaan, wordt gecommuniceerd dat het sterk wordt afgeraden wordt zelf actief op zoek te gaan naar explosieven. Er wordt informatie verstrekt over het risicobeeld en de te volgen gedragslijn bij de spontane vondst van een explosief. Het is echter niet te voorkomen dat de informatie van de risicokaart anders wordt gebruikt dan beoogd.

11.3 Waardedaling panden

Binnen een aantal risicolocaties is na de Tweede Wereldoorlog gebouwd. Er is in het verleden geen structureel onderzoek verricht naar de mogelijke aanwezigheid van explosieven in de toenmalige bouwgrond. Het is dus mogelijk dat zich nog explosieven bevinden onder de huidige bebouwing. De aanwezigheid van explosieven nabij een pand kan nadelige gevolgen hebben voor de marktwaarde, wat onder andere zijn weerslag heeft op de WOZ-waarde.

Op het gebied van vermindering van de marktwaarde is op dit moment geen jurisprudentie bekend. In de jurisprudentie op het gebied van de WOZ-waarde is één uitspraak aangetroffen. In de casus lag een ontplofte bom op de erfscheiding (tuin) van het perceel waarop de woning was gebouwd. Er mocht niet op het perceel worden gebouwd, ook niet trillingsvrij. Het Gerechtshof vond dat er door de aanwezigheid van de bom in dat geval zeker sprake was van een waardedrukkend effect en stelde deze waardedruk op ca. 5 % van de door de gemeente vastgestelde WOZ-waarde. Daarmee is echter niet gezegd dat de aanwezigheid van alle ontplofte bommen op iedere willekeurige plaats een dergelijke waardedruk met zich meebrengen. Waarschijnlijk geldt dat hoe verder de bom van een pand is gelegen, het waardedrukkend effect minder zal zijn. Een algemene lijn is met de beschikbare kennis niet aan te geven.

11.4 Niet opvolgen van advies

Het is mogelijk dat een initiatiefnemer van grondwerkzaamheden het advies tot het laten uitvoeren van een vervolgonderzoek niet opvolgt. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat men de kosten voor een probleemanalyse of opsporing niet kan of wil dragen. Het risico is aanwezig dat er zonder nader vooronderzoek grondbewerkingen binnen een risicogebied plaatsvinden, wat tot potentieel gevaarlijke situaties kan leiden. De gemeente kan de betreffende particulier niet dwingen om het advies op te volgen. Zoals reeds vermeld in hoofdstuk 5 zijn de mogelijkheden tot handhaving zeer beperkt.

11.5 Onbekendheid risicolocaties

Ondanks de beschikbaarheid van de risicokaart explosieven, de bijbehorende informatie en advisering bij een vergunningaanvraag, zal niet iedereen op de hoogte zijn van de risicolocaties en bijbehorende handelingsperspectieven. Veel activiteiten, waarbij grondberoering plaatsvindt, zijn bovendien niet vergunningplichtig. Advisering bij de vergunningaanvraag is dan uiteraard niet mogelijk. Hier is bij voorbaat geen sluitende oplossing voorhande. Verwachting is wel dat in de loop der tijd meer mensen bekend worden met de risico's van explosieven en de bijbehorende handelingsperspectieven. Dit is onder andere een gevolg van de ondernomen communicatieactiviteiten en onderlinge contacten tussen direct en indirect betrokkenen (mond-tot-mond).

Bijlage 1 Protocol geen spontane vondst explosieven

Stap	Actie	Uitvoering door	Toelichting
Fase 1: vooronderzoek (inventarisatie en analyse)			
0	Algemene informatie vooronderzoek		<p>Het vooronderzoek bestaat uit 2 onderdelen:</p> <p>1. <u>Probleeminventarisatie</u>: Het verzamelen en analyseren van (historisch) feitenmateriaal en het op basis hiervan vaststellen van de vermoedelijke aan-/afwezigheid van explosieven, inclusief de eventuele verschijningsvorm van de explosieven”.</p> <p>2. <u>Probleemanalyse</u> omvat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de vaststelling van de soort en hoeveelheid van de vermoede explosieven; • de verschijningsvorm van de vermoede explosieven; • het vaststellen en afbakenen van het verdachte gebied (dit hangt af van het vermoede explosief); • een inventarisatie van locatiespecifieke omstandigheden (bijvoorbeeld eerder uitgevoerde grondbewerkingen); • een risicoanalyse. Hierin wordt de huidige toestand met betrekking tot de te verwachten aantallen en (sub)soort conventionele explosieven afgezet tegen het toekomstige gebruik van het onderzoeksgebied. Op basis daarvan kan worden bepaald hoe noodzakelijk en/of urgent het is om de explosieven daadwerkelijk op te sporen en te ruimen. <p>Er is een probleeminventarisatie voor het gehele eiland van Dordrecht uitgevoerd, wat heeft geresulteerd in risicogebieden. Voor bepaalde delen is tevens een probleemanalyse uitgevoerd, wat heeft geresulteerd in verdachte gebieden. Een nader uit te voeren vooronderzoek per project bestaat uit een probleemanalyse (risicogebied) of een opsporing (verdacht gebied). Een probleeminventarisatie is dus niet langer noodzakelijk binnen Dordrecht.</p>
1.1	Explosievenrisicokaart raadplegen om te bepalen of een probleemanalyse noodzakelijk is.	Initiatiefnemer van grondbewerkingen	De explosievenrisicokaart is binnen de gemeente te raadplegen via FlexiGis-> explosieven -> aanvinken risicogebied, verdacht gebied en vrijgegeven gebied. De kaart is voor externen te raadplegen via www.dordrecht.nl Indien activiteiten geheel of gedeeltelijk plaatsvinden binnen risicogebieden, dan kan een probleemanalyse noodzakelijk zijn.
Stap	Actie	Uitvoering door	Toelichting
1.2	Probleemanalyse noodzakelijk: Opvragen	Initiatiefnemer van grondbewerkingen	Er is bij de afdeling OOV en op Mozaïk (map OOV_explosieven Tweede

	offertes en maken keuze voor het explosievenopsporingsbedrijf.		<p>Wereldoorlog) een overzicht beschikbaar van explosievenopsporingsbedrijven, waar (voor zover bekend) eerder ervaring mee is opgedaan binnen Dordrecht.</p> <p>Aandachtspunten bij het aanvragen en beoordelen offertes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er dient te zijn aangegeven dat het vooronderzoek slechts de probleemanalyse betreft. Een probleeminventarisatie is niet nodig door de beschikbaarheid van de explosievenrisicokaart; • Het bedrijf beschikt over een (te overleggen) certificaat op grond van de Beoordelingsrichtlijn Opsporen van Conventionele Explosieven (BRL-OCE); • De geoffreerde kosten zijn onderbouwd; • De door het bedrijf te gebruiken bronnen zijn weergegeven; • Het moment van rapportage is weergegeven; • De opbouw van de rapportage is weergegeven; • Het opsporingsbedrijf kan referenties van eerdere opdrachtgevers overleggen . • Het opsporingsbedrijf voldoet aan de algemene inkoopvoorwaarden van Dordrecht <p>Financiën (ondersteuning mogelijk door bureau inkoop) :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Factuurbedrag hoger dan € 35.000,-: opvragen minimaal 3 offertes + hanteren inkoopvoorwaarden gemeente Dordrecht • Factuurbedrag hoger dan € 130.000,-: nationaal aanbesteden + hanteren inkoopvoorwaarden gemeente Dordrecht • Factuurbedrag hoger dan € 211.000,-: Europees aanbesteden. + hanteren inkoopvoorwaarden gemeente Dordrecht
1.3	Aanleveren van informatie ten behoeve van de probleemanalyse aan het explosievenopsporingsbedrijf.	Initiatiefnemer van grondbewerkingen	<p>Informatie betreft:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toekomstig gebruik van het betreffende gebied; • Resultaten van eerder uitgevoerd onderzoek; • Projectgegevens van grondwerkzaamheden op locatie welke na de oorlog zijn uitgevoerd; • Maaiveldhoogtes; • Bodemstructuur; • Sonderingen; • Milieuonderzoeken; • Grondwaterstand; • Kabels en leidingen; • GBKN; • Luchtfoto's gemeente
1.4	Uitvoeren van de probleemanalyse	Explosievenopsporingsbedrijf	
1.5	Opstellen rapportage probleemanalyse	Explosievenopsporingsbedrijf	
Stap	Actie	Uitvoering door	Toelichting
1.6	<p>Opsporing is niet noodzakelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toezenden digitale kopie van de rapportage naar afdeling OOV • Aanpassen explosievenrisicokaart 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Initiatiefnemer grondwerkzaamheden 2. Saricon BV op voordracht van de opdrachtgever 	<p>Indien er naar aanleiding van de analyse vermoedelijk geen explosieven aanwezig zijn, dan dient dit op de explosievenrisicokaart te worden gewijzigd. De initiatiefnemer van de grondwerkzaamheden geeft Saricon BV opdracht om de explosievenkaart aan te passen n.a.v. het onderzoek. Saricon zendt de aangepaste</p>

			kaart naar de afdeling OOV. OOV laat de herziene kaart door het bedrijfsbureau van sectro Stadsbeheer op FlexiGis plaatsen.
1.7	Opsporing noodzakelijk: zie 2.1, toezenden digitale kopie van de rapportage naar afdeling OOV	Initiatiefnemer van grondbewerkingen	<p>Het begrip opsporing houdt het volgende in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het detecteren, lokaliseren en interpreteren; • het benaderen en identificeren van de vermoede explosieven; • het tijdelijk veiligstellen van de situatie; • de overdracht aan de Explosieven Opruimingsdiensten van Defensie (EODDEF); • proces-verbaal van oplevering aan de opdrachtgever/Bevoegd Gezag.

Stap	Actie	Uitvoering door	Toelichting
Fase 2 Opsporing			
2.1	Indien opsporing noodzakelijk is: opstellen van een advies aan de burgemeester om tot opsporing (en evt. ruiming) over te gaan. Laat het advies ter accordering door de burgemeester ondertekenen.	Betrokken gemeentelijke afdeling. Dit gebeurt in samenspraak met het explosievenopsporingsbedrijf dat het vooronderzoek heeft uitgevoerd en afdeling OOV.	<ul style="list-style-type: none"> • Indien het college geen opdrachtgever is, dan dient deze vooraf schriftelijk te worden geïnformeerd; • Aanleg van infrastructurele projecten door het Rijk: spoor, rijksweg, dijk, grote waterweg. De projectorganisatie dient te worden gemandateerd door de gemeente bij de opsporing van explosieven; • De explosievenopsporingsbedrijven zijn verplicht elke actie, die wordt uitgevoerd op verzoek van derden, te melden bij de gemeente;
2.2	Indien ervoor wordt gekozen om een ander explosievenopsporingsbedrijf de opsporing en evt. ruiming uit te laten voeren: aanvragen en beoordelen van de offertes en keuze maken voor een bedrijf.	Initiatiefnemer van grondbewerkingen	Zie de aandachtspunten voor het aanvragen en beoordelen van offertes bij stap 1.6
2.3	Opstellen projectplan opsporing	Explosievenopsporingsbedrijf in samenspraak met de Initiatiefnemer van grondbewerkingen	<p>Inhoud projectplan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • te hanteren aanpak • fasering van het project • de beoogde projectorganisatie • communicatie • planning • begroting.
2.4	Originele (papieren) projectplan opsporing naar afdeling OOV	Initiatiefnemer van grondbewerkingen	OOV verleent advies en draagt zorg voor ondertekening door de burgemeester
2.5	Projectplan opsporing laten ondertekenen door burgemeester	Afdeling OOV.	Afdeling OOV beoordeelt het projectplan a.h.v. par. 2.3.2.1 BRL-OCE. Ondertekening van het projectplan is een voorwaarde om met de opsporingswerkzaamheden aan te mogen vangen.
2.6	Retourneren ondertekend projectplan naar explosievenopsporingsbedrijf / Initiatiefnemer van grondbewerkingen	Afdeling OOV	
2.7	Ten behoeve van het uitvoeren van opsporings- en eventuele ruimingswerkzaamheden: indien noodzakelijk aanvragen van de benodigde vergunningen en ontheffingen.	Explosievenopsporingsbedrijf in samenspraak met Initiatiefnemer van grondbewerkingen	<p>Bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vergunningen van de provincie (bijvoorbeeld grondwateronttrekking); • vergunningen van het waterschap (lozings- en bemalingsvergunningen); • ontheffing van de Wet wapens en munitie inclusief ontheffing transport en tijdelijke opslag van explosieven (door het ministerie van Justitie); • een milieuvergunning voor tijdelijke munitieopslag
Stap	Actie	Uitvoering door	Toelichting
2.8	Uitvoering opsporingwerkzaamheden	Explosievenopsporingsbedrijf	Tot de opsporingswerkzaamheden behoort: <ul style="list-style-type: none"> • Detectie;

			<ul style="list-style-type: none"> • Benaderen • Opslaan gevonden explosieven; • Melding van het vinden van explosieven aan het Explosieven Opruimingscommando Koninklijke Landmacht (EOCKL); • Overdracht aan de EOckl
2.9	Indien bij de opsporing explosieven worden aangetroffen: zie 3.1		
2.10	Indien er geen explosieven worden aangetroffen: opstellen rapportage opsporing	Explosievenopsporingsbedrijf	
2.11	Toezenden digitale kopie van de rapportage naar afdeling OOV	Initiatiefnemer van groundbewerkingen	
2.12	Bijstellen explosievenrisicokaart	Saricon BV op voordracht van de opdrachtgever	Indien er bij de opsporing geen explosieven worden aangetroffen, dan dient dit op de explosievenrisicokaart te worden gewijzigd.

Stap	Actie	Verantwoordelijk(en) / opdrachtgever	Toelichting
Fase 3 Ruimingsfase (explosief aangetroffen in opsporingsfase)			
3.1	Informereren Politie	Explosievenopsporingsbedrijf	Explosievenspecialisten van de politie beoordelen de situatie i.s.m.

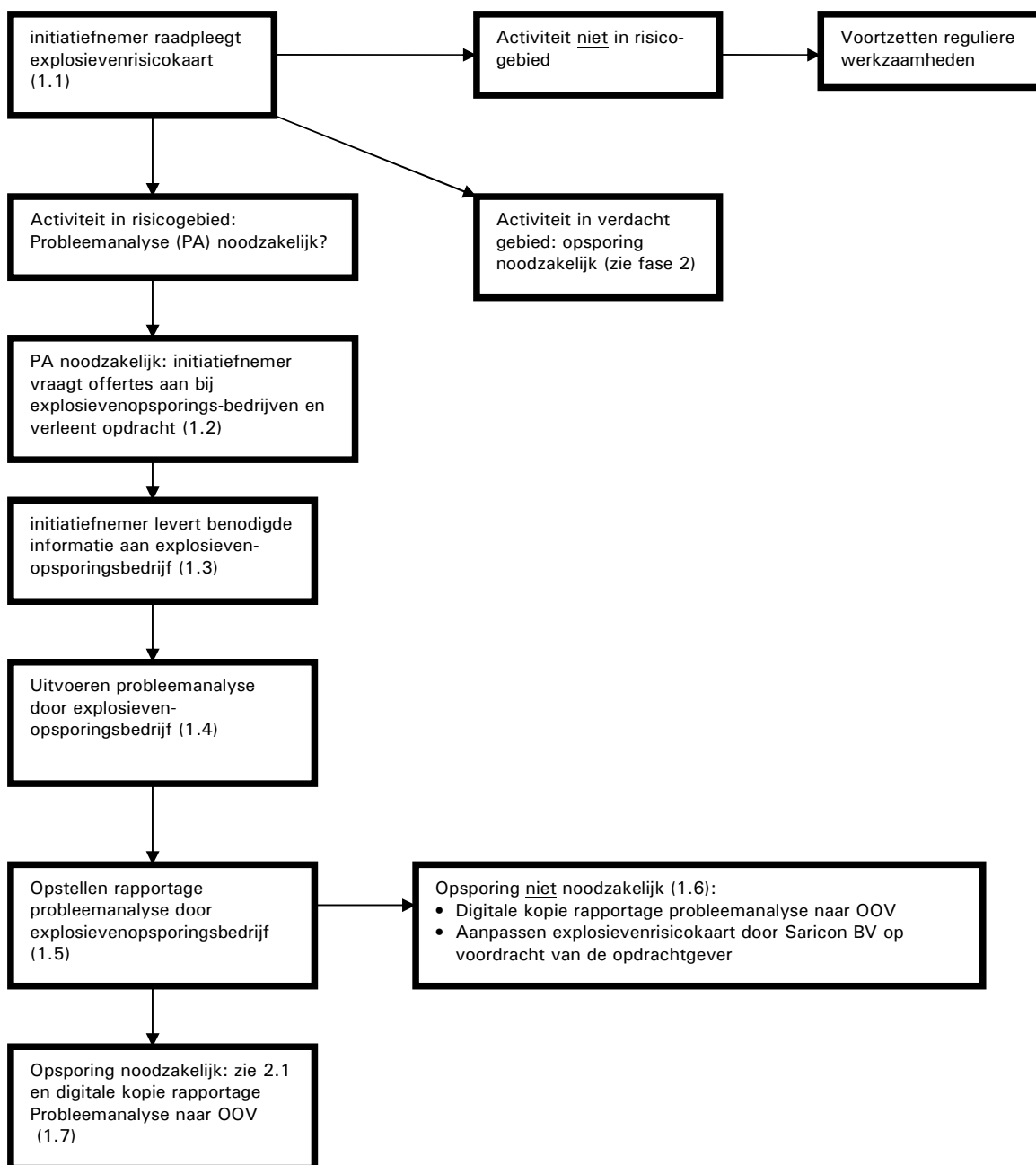
			explosievenopsporingsbedrijf
3.2	Informeren burgemeester	Politie	Burgemeester moet toestemming verlenen voor de ruiming
3.3	Informeren Ambtenaar rampenbestrijding en hulpdiensten	Meldkamer	Indien noodzakelijk kunnen één of meerdere gemeentelijke rampenbestrijdingsprocessen worden opgestart.
3.4	Informeren EOCKL	Politie of explosievenopsporingsbedrijf	EOCKL beoordeelt de situatie i.s.m. politie en explosievenopsporingsbedrijf
3.5	Aanwijzen van een vernietigingslocatie binnen de gemeente	Burgemeester op voordracht van afdeling OOV en het explosievenopsporingsbedrijf.	<p>Vereisten locatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het terrein is bij voorkeur nabij de opsporingslocatie; • Een terrein dient overzichtelijk te zijn; • Het terrein dient vrij te zijn van alle levende have; • De te hanteren veiligheidsstralen dienen vooraf bepaald te zijn op basis van een maximale hoeveelheid netto explosieve inhoud van de te vernietigen explosieven; • Er mag geen verkeer en kwetsbare infrastructuur binnen de gestelde veiligheidsstralen aanwezig zijn; • Geen (hoogspannings)kabels en leidingen binnen invloedssfeer van de explosie; • Er mag geen bodemvervuiling aanwezig zijn; • Het terrein dient een zandbodem te hebben. Terrein met kleigrond, kiezels of rotsen is niet geschikt; • Op het terrein mag geen brandbare vegetatie aanwezig zijn. Indien dit wel aanwezig is, dienen er voldoende veiligheidsmaatregelen getroffen te worden ter voorkoming van brand; • Het terrein moet toegankelijk zijn voor eventuele hulpdiensten; • Het terrein heeft bij voorkeur slechts één aan- en afvoerroute; • Het terrein moet bekend gesteld zijn bij de lokale overheden; • Geen andere explosieven(onderdelen) op het terrein aanwezig; • Er dienen telefoon, brandblusmiddelen en EHBO-voorzieningen op locatie aanwezig te zijn. Indien men te maken heeft met fosforhoudende munitie dient er bovendien voldoende schoon water en extra verbandmiddelen aanwezig te zijn; • Er dient een veilige locatie te zijn, waarvandaan het detonatieteam de springlocatie goed kan overzien; • Geen EMR-zenders in de omgeving (bijvoorbeeld radar).
Stap	Actie	Uitvoering door	Toelichting
3.6	Indien noodzakelijk: Opzetten projectteam en –organisatie	Initiatiefnemer van de grondwerkzaamheden in samenspraak met het explosievenopsporingsbedrijf. Het is mogelijk om het explosievenopsporingsbedrijf het projectteam en –organisatie te laten opzetten en voorzitten i.v.m. expertise.	<p>In de projectorganisatie hebben minimaal zitting:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vertegenwoordigers van gemeentelijke diensten, zoals: <ul style="list-style-type: none"> - gemeentelijke projectleider van de explosievenopruijing; - bouwzaken; - openbare orde en veiligheid; - communicatie; - juridische zaken;

			<ul style="list-style-type: none"> - financiën; • hulpverleningsdiensten; • EOCKL; • aannemer of projectontwikkelaar bouwproject; • In een later stadium: het betrokken gecertificeerd opsporingsbedrijf. <p>Aanvullend kunnen worden betrokken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • provincie (in verband met vergunningen i.h.k.v. Wet milieubeheer opslag explosieven); • waterschap (in verband met vergunningen); • het ministerie van BZK (in verband met verstrekken van de bijdrage); • de beheerders van de kabels en leidingen; • openbaarvervoerbedrijven; • terrein- en wegbeheerders (Rijkswaterstaat, waterschap, etc.); • KLPD; • vliegvelden (vliegverbod boven vernietigingslocatie) worden betrokken.
3.7	Indien noodzakelijk: opstellen draaiboek / plan van aanpak ruiming explosieven	Explosievenopsporingsbedrijf i.s.m. initiatiefnemer grondwerkzaamheden, OOV, hulpdiensten en EOCKL	<p>In het draaiboek / plan van aanpak kunnen o.a. de volgende zaken worden opgenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toestand • Projectaanpak • Organisatie (betrokkenen en verantwoordelijkheden) • Ruimingsplan • Deeldraaiboeken en actieplannen van Justitie, brandweer, politie, voorlichting, etc. • Namen en bereikbaarheidsgegevens • Overzichtskaart • Verbindingschema • Tijdschema • Sleutelplan • Etc.
Stap	Actie	Uitvoering door	Toelichting
3.8	Stel een communicatieplan op	Afdeling communicatie (SCD) in samenspraak met de burgemeester , initiatiefnemer grondwerkzaamheden, explosievenopsporingsbedrijf en de leden van het projectteam.	<ul style="list-style-type: none"> • Continu informeren van de inwoners van de gemeente Dordrecht • Continu informeren direct omwonenden o.a.: <ul style="list-style-type: none"> - Moeten mensen hun huis verlaten? - Moeten ondernemers hun bedrijf ontruimen? - Vergoeding gedeelde inkomsten / geleden schade? - Opvang aanwezig? • Uitnodigen en begeleiden pers;
3.9	Indien noodzakelijk: regelen noodverordening(en)	Afdeling OOV op initiatief van het explosievenopsporingsbedrijf	<ul style="list-style-type: none"> • De burgemeester ondertekent de noodverordening • Indien: <ul style="list-style-type: none"> - Er sprake is van gevaar op letsel waardoor

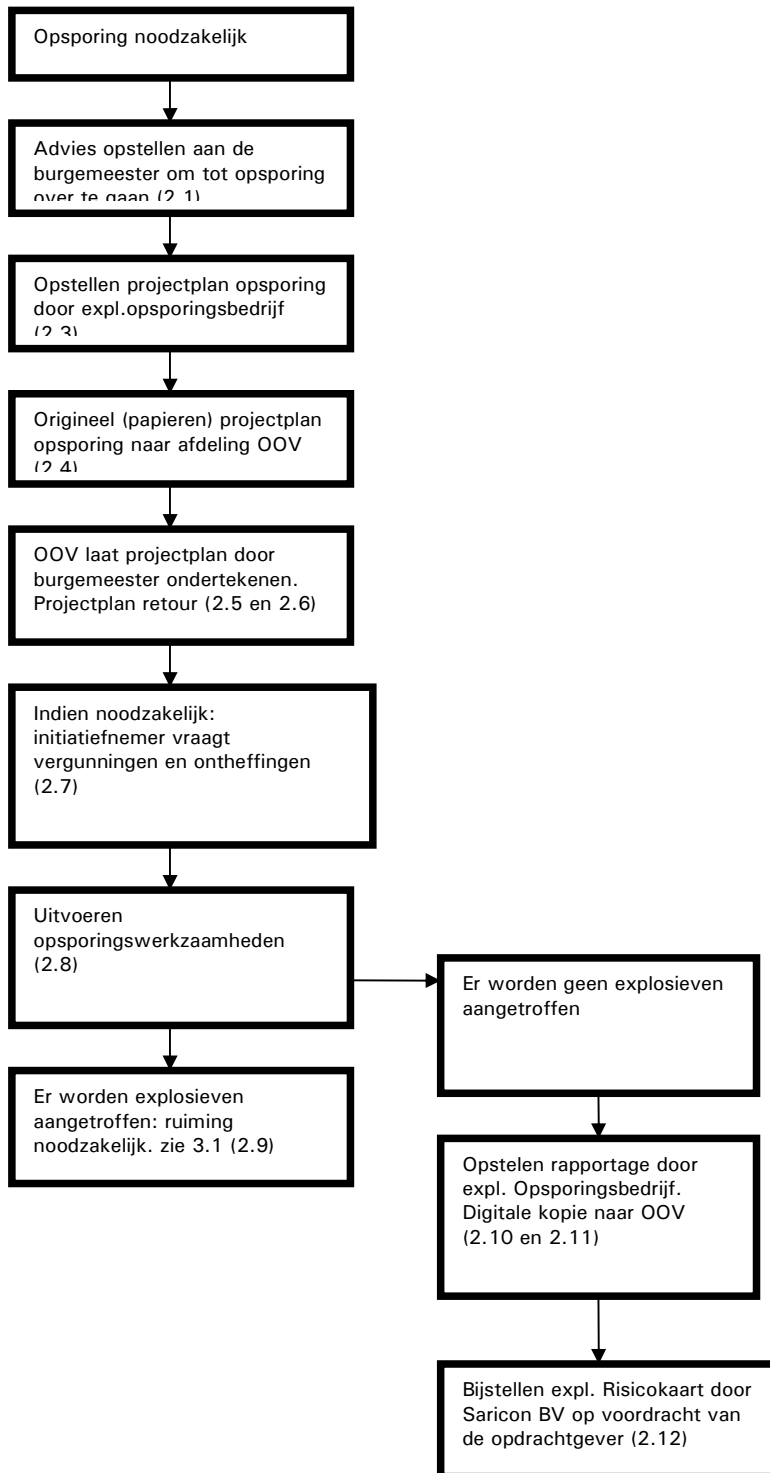
			<ul style="list-style-type: none"> - Bewoners hun huizen moeten verlaten - Ondernemers hun bedrijf moeten sluiten - Voertuigen verplaatst moeten worden - Personen een gebied niet mogen betreden
3.10	Verifieer dat eventuele schade, die door de ruiming kan ontstaan, is verzekerd.	Initiatiefnemer grondwerkzaamheden. Indien gemeente initiefnemer is: in samenspraak met afdeling financieel beheer gemeente Dordrecht en het explosievenopsporingsbedrijf.	<ul style="list-style-type: none"> • Een medewerker van de gemeente Dordrecht veroorzaakt de schade: aansprakelijkheidsverzekering Gemeente Dordrecht. • Explosievenopsporingsbedrijf veroorzaakt de schade: bedrijf dient volgens BRL-OCE WA verzekerd te zijn voor minimaal € 2.500.000,-
3.11	Ruimen van het explosief / de explosieven	Explosieven Opruimingscommando van de Koninklijke Landmacht (EOCKL)	
3.12	Informereren College van B&W over verloop van de ruiming.	Initiatiefnemer grondwerkzaamheden i.s.m. afdeling OOV	
3.13	Opstellen rapportage ruiming	Explosievenopsporingsbedrijf	
3.14	Toezenen digitale kopie van de rapportage naar afdeling OOV	Initiatiefnemer grondwerkzaamheden	
3.15	Bijstellen explosievenrisicokaart	Saricon BV op voordracht van de opdrachtgever	Indien er explosieven zijn geruimd, dan dient dit op de explosievenrisicokaart te worden gewijzigd.
3.16	Evalueren ruiming	Projectteam.	<ul style="list-style-type: none"> • Goede / slechte ervaringen • Leerpunten • Aanpassing planvorming en/of procedures noodzakelijk? • Vervoltraject?

Bijlage 2 Stroomschema protocol geen spontane vondst explosieven

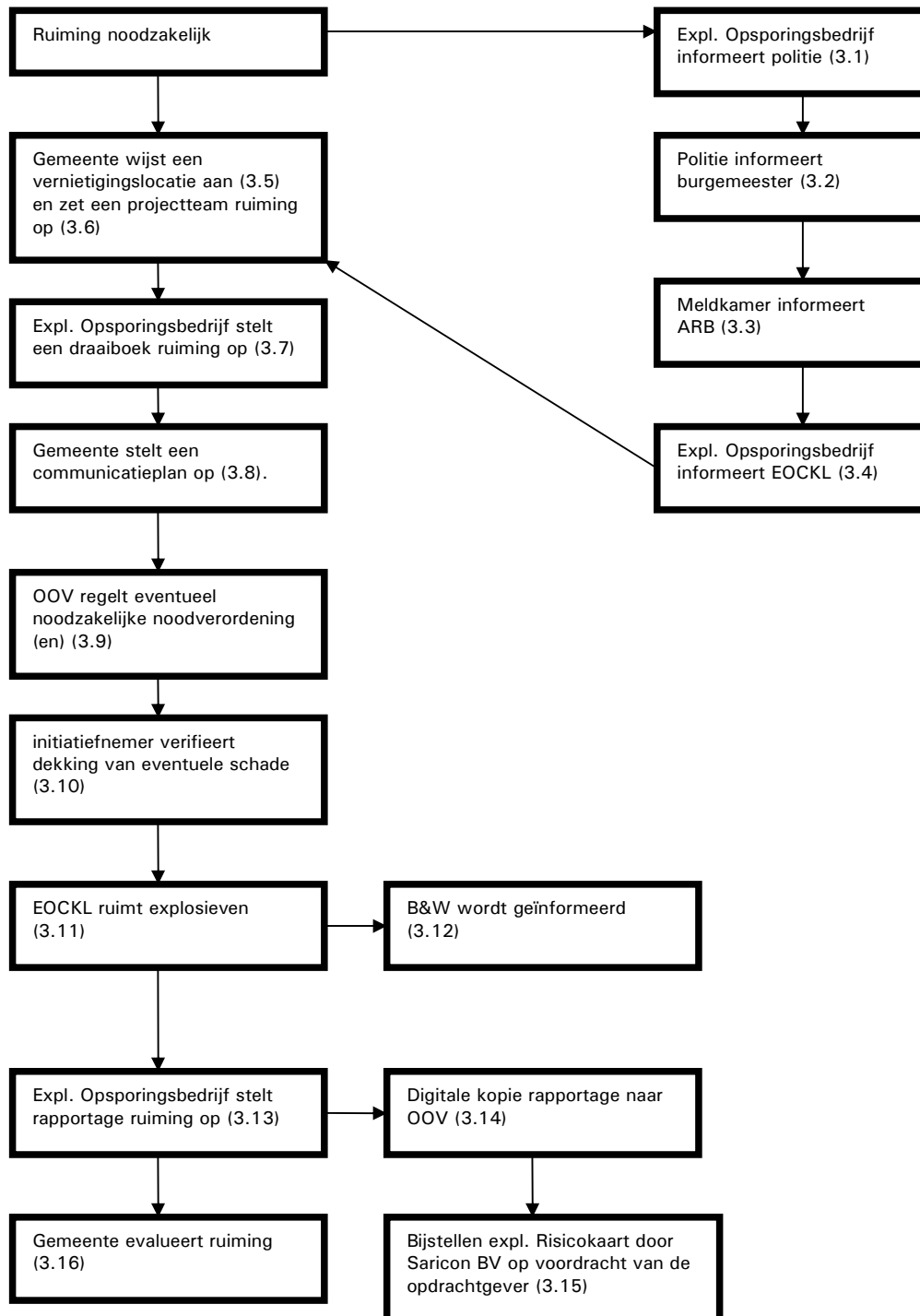
Fase 1 Vooronderzoek (nummering verwijst naar stap in protocol)

Fase 2 Opsporing

Fase 3 Ruiming

Bijlage 3 Richtlijn kosten probleemanalyse en detectie particulieren

Detectie soort	Kosten	Opmerkingen
Probleem analyse	€1970	Basis tuin van 5 bij 10 meter. Afhankelijk van wat de verwachting is van explosieven en de onderliggende informatie uit de probleeminventarisatie (oorlogshandelingen).
Vaste kosten: Projectplan Proces-verbaal van oplevering	€ 500,00 € 500,00	Deze kosten dienen voor elk afzonderlijk project te worden opgesteld.
Oppervlakte detectie en interpretatie meetgegevens	€1500 per dag	Basis tuin van 5 bij 10 meter. Maximale grootte: ca. 5000 m ² , afhankelijk van indeling en inrichting tuin. Obstakelvrij - Geen begroeiing.
Dieptedetectie*	€6500 per dag	Afhankelijk van bereikbaarheid en lengte meetbuizen
Boorpunten vrijgeven	€1000 per dag	
Benaderen (niet dieper dan ca. 2,50 meter)*	€2500 per dag	Gemiddeld worden er ca. 70 objecten per dag benaderd, afhankelijk van de aangetroffen CE en de hoogte van de grondwaterstand
T.b.s. Explotainer*	€ 105 per dag	T.b.v. opslag aangetroffen CE
Ruiming	N.t.b.	Niet van te voren in te schatten.

* Prijzen zijn exclusief transportkosten